

ترجمه و شرح بخش متاجر لمعه دمشقيه

(متون فقه «ا»)

نویسنده

محمد بن جمال الدین مکی العاملی

الشهید الاول (قدس سره)

ترجمه و شرح

محمدصادق بابایی علویق

(مدرس دانشگاه)

محمد بن جمال‌الدین مکی القاسمی الشہید الاول (قدس سرہ)	
ترجمہ و شرح بخش متاجر لعمہ دمشقیہ	
مشخصات نشر	تبریز - انتشارات آیین دادرسی ۱۳۹۱
مشخصات ظاہری	۳۳۴ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۷۰۶۰۹-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	شہید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴-۷۸۶ ق. اللعہ الدمشقیہ. شرح
موضوع	معاملات (فقہ)
موضوع	فقہ جعفری - قرن ۸ ق.
رہبندی کنگرہ	۱۳۹۱ / ۴۲۸ / ۹ ش / ۱۸۲
رہبندی دیویی	BP۲۹۷/۳۴۳
شماره کتابخانه ملی	۲۸۰۶۸۵۷

نویسنده

محمد بن جمال‌الدین مکی القاسمی

الشہید الاول (قدس سرہ)

ترجمہ و شرح

محمد صادق بابائین طریقی

چاپ اول ۱۳۹۱

چاپ : پرنیان

نسخه ۱۰۰۰

کتابخانه تخصصی حقوق آیین
انتشارات آیین دادرسی

تبریز - خنک دانشگاه - مجتمع تجاری نسیم - بلاک ۱
کد پستی: ۵۱۶۵۶۹۸۵۶۱ تلفاکس: ۳۴۱۱۰۱۱ - ۰۱۱۱

WWW.ayeenbook.com

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مؤلف به هر طریقی نشر، پخش، تکثیر یا تجدید چاپ نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت
برای فرستادن کتاب به سراسر کشور یا شماره تلفن‌های زیر تماس بگیرید:

۰۹۱۳۴۱۰۹۰۳۵ - ۰۹۱۳۷۱۰۷۱۳۹ - ۰۴۱۱ ۳۳۳۱۰۱۱

سخن ناشر

لمعه دمشقیه اثر جارید شیخ ابی عبدالله شمس الدین محمد بن جمال الدین مکی العاملی است که در عین اختصار به صورت جامع بنا بر مذهب امامیه و بر طبق آرای مشهور فقهای شیعه نگارش یافته است.

وضع قانون همچنان که در اصل هفتاد و دوم قانون اساسی جمهوری اسلامی تصریح شده، نمی تواند مغایر مذهب رسمی کشور باشد. بنابراین اهمیت فقه امامیه و مذهب جعفری اثنی عشری در ساحت قانونگذاری کشور جلوه منحصر به فردی از قانونگذاری را ارائه می دهد.

انتشارات آیین دادرسی با درک این موقعیت که عموماً آموزش زبان عربی در مرکز آموزش عالی چندان کارآمد و مفید نیست، کوشش می کند که دانشجویان را در مراجعه به متون فقهی راه گشا باشد، بنابراین ترجمه و شرح این نوع متون را به عنوان یکی از سرفصل های انتشار کتب حقوقی و فقهی مد نظر قرار داده است.

کتاب حاضر حاصل تحقیق و تدریس مترجم این کتاب است که به فراخور نیازهای موجود در آموزش عالی کشور تدوین یافته است. شرح نموداری و انطباق موضوعات کتاب با متن قوانین و آوردن مثال هایی عینی ویژگی های خاصی است که مترجم به آن همت گماشته است. این کتاب جلد اول از ترجمه و شرح کتاب لمعه دمشقیه می باشد که انشاءالله در قالب مجلدات دیگر تمام کتاب لمعه دمشقیه را شامل خواهد شد. امیدواریم کوشش

ب/ ترجمه و شرح بخش متاجر لمعه دمشقیه

علمی مترجم توانسته باشد به نیازهای موجود در عرصه آموزش متون فقهی پاسخ گوید. انتشارات آیین دادرسی نیز سعی می کند با گسترده کردن ارتباطات خود با مراکز آموزشی در حد توان به چاپ و انتشار کتب مورد نیاز آموزشی بپردازد.

www.ketab.ir

مقدمه

سپاس خدای را که انسان را علم و دانش آموخت و او را به وسیله کتب آسمانی و برگزیدگانش، از ظلمات به نور و از گمراهی به هدایت رهنمون فرمود.

کتاب لمعه دمشقیه یک دوره کامل فقه مختصر و در عین حال جامع است که بنابر مذهب امامیه و طبق آراء مشهور فقهاء شیعه نگارش یافته است.

نویسنده آن «محمد بن جمال الدین مکی عاملی» مشهور به شهید اول، از بزرگترین فقیهان و سرشناس‌ترین دانشمندان شیعه و یکی از نوابع روزگار است که این اثر ارزشمند را در کمتر از هفت روز به رشته تحریر در آورده است.

ویژگی های این کتاب باعث شد تا کتاب فوق اصلی‌ترین منبع از سوی تدوین کنندگان قانون مدنی پیش از انقلاب و از منابع دست اول نویسندگان قانون مجازات اسلامی پس از انقلاب تلقی شود.

شرح های زیادی بر این کتاب نوشته شده است که معروف‌ترین آنها «الروضه البهیة فی شرح اللمعه الدمشقیة» تالیف «زین الدین بن علی بن احمد عاملی» معروف به شهید ثانی است که در شرح عبارات عربی عمدتاً از این کتاب استفاده شده است.

با توجه به اینکه قسمتهایی از این کتاب در دوره کارشناسی رشته‌های حقوق و فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاهها تدریس می‌شود، فلذا با استعانت از خداوند متعال و با اعتراف به بضاعت کم علمی، بر آن شدم تا بخش تجارت (معاملات) این کتاب که تنها

یک باب از ۵۱ باب است را، ترجمه و شرح نمایم و این نه از باب ادعای فضل و دانش بلکه ادای وظیفه و تکلیف است و بر این فضل و لطف الهی پیوسته شاکر و سپاسگزارم. ویژگی‌های این کتاب عبارتند از:

۱- ترجمه روان و ساده: لازم به ذکر است که در ترجمه، عباراتی که داخل پارانترز() آمده است جزء ترجمه متن نیست و برای سهولت ترجمه، آورده شده است.

۲- شرح بلد به بلد متن عربی

۳- تطبیق با مواد قانونی

۴- خلاصه هر مبحث به صورت نموداری

در آخر از اساتید معلّم و بزرگوار که همواره حقّ استادی دارند و همچنین از دانشجویان محترم تقاضا دارم، انتقادات، پیشنهادات و نظرات اصلاحی خود را به آدرس msb-1360@yahoo.com ارسال نمایند تا انشاءالله در چاپهای بعدی و در تالیف متون فقه ۲ (بخش نکاح و طلاق) مورد استفاده قرار گیرد.

در پایان لازم است از زحمات استاد ارجمندجناب آقای جلال بقائی که با صبر و حوصله مطالب این نوشتار را به دقت مطالعه نموده و نکات قابل توجه و ارزشمندی را متذکر شدند، قدردانی و تشکر نمایم. همچنین بدینوسیله از زحمات جناب آقای پورحسن مسئول محترم کتابخانه تخصصی آیین که در چاپ این اثر زحمات زیادی کشیده‌اند قدردانی می‌نمایم.

فهرست

۱	فصل اول: موضوع تجارت
۲	الف) محرمات
۸	ب) مکروهات
۸	ج) مباح
۹	فصل دوم: در عقد بیع و آداب آن
۹	تعریف عقد بیع
۲۰	شروط متعاقدين
۲۹	شروط لزوم عقد
۳۷	کیفیت اجازه
۴۴	نمودار عقد فضولی
۴۴	فروش غیرمملوک با ملک خود
۴۷	قائم مقامان مالک
۵۴	نمودار تقسیمات مال
۵۵	مسائل
۵۸	مسأله اول: ملکیت داشتن مبیع

.....	مسأله دوم: قدرت بر تسليم مبيع	۵۸
.....	مسأله سوم: مبيع طلق باشد	۵۹
.....	مسأله پنجم: علم به مقدار و جنس و وصف ثمن	۶۱
.....	شرایط عوضین	۶۷
.....	مسأله ششم: عوضان مکیل و موزون و معدود باشد	۶۸
.....	مسأله هفتم: فروش جزء مشاع	۷۰
.....	مسأله هشتم: کفایت مشاهده از وصف	۷۳
.....	مسأله نهم: آنچه که مراد از آن طعم و بویش است	۷۷
.....	نمودار معامله	۸۲
.....	مسأله دهم: جواز فروش مشک در نافچه آهو	۸۲
.....	مسأله یازدهم: عدم جواز فروش ماهی یا بیزار	۸۳
.....	مسأله دوازدهم: جواز فروش کرم ابریشم	۸۵
.....	مسأله سیزدهم: فروش ظروف و مظروفات	۸۵
.....	گفتاری در آداب	۸۵
.....	فصل سوم: در بیع حیوان	۹۸
.....	جواز فروش جزء مشاع حیوان	۱۰۰
.....	مسائل	۱۰۱
.....	مسأله اول: حدوث عیب در حیوان	۱۰۱
.....	نمودار بیع حیوان و غیر حیوان	۱۰۴
.....	مسأله دوم: حدوث عیب در زمان خیار	۱۰۵
.....	فصل چهارم: در ثمار	۱۰۹
.....	اول: عدم جواز فروش ثمره قبل از ظهور	۱۱۰
.....	دوم: جواز فروش سبزیجات بعد از انعقاد	۱۱۲
.....	نمودار بیع ثمار و سبزیجات	۱۱۵
.....	سوم: بیع ما یخرط	۱۱۶
.....	مسائل	۱۱۹

مسأله اول: عدم جواز فروش میوه به همجنس آن همراه با فروش درخت	۱۱۹
مسأله دوم: جواز بیع زرع	۱۲۰
مسأله سوم: قبول حصه شریک توسط شریک دیگر	۱۲۱
مسأله چهارم: جواز خوردن میوه سر راه	۱۲۲
فصل پنجم: صرف	۱۲۳
قبض وکیل در بیع صرف	۱۲۶
نمودار بیع صرف	۱۳۵
فصل ششم: در بیع سلف	۱۴۱
اول: نحوه انعقاد بیع سلم	۱۴۱
دوم: مشروط بیع سلم	۱۴۱
سوم: قبض ثمن قبل از الفرق در بیع سلم	۱۵۰
چهارم: تعیین دقیق جنس در بیع سلم	۱۵۲
پنجم: جواز شرط جایز در بیع سلم	۱۵۹
نمودار بیع سلم	۱۶۴
فصل هفتم: در اقسام بیع	۱۶۶
اول: مساوچه	۱۶۷
دوم: مرابحه	۱۶۸
سوم: مواضعه	۱۷۴
چهارم: تولیه	۱۷۵
نمودار بیع به اعتبار اخبار و عدم اخبار به ثمن	۱۷۶
فصل هشتم: در ربا	۱۷۷
اول: مورد ربا	۱۷۷
دوم: استثنائات ربا	۱۷۹
نمودار استثنائات ربا	۱۹۰
فصل نهم: در خیارات	۱۹۱

۱۹۱	 اول: خيار مجلس
۱۹۸	 دوم: خيار حيوان
۱۹۸	 نمودار خيار مجلس
۲۰۲	 نمودار خيار حيوان
۲۰۳	 سوم: خيار شرط
۲۱۰	 نمودار خيار شرط
۲۱۱	 چهارم: خيار تأخير
۲۱۶	 نمودار خيار تأخير
۲۱۷	 پنجم: خيار ما يفسد ليومه
۲۱۹	 ششم: خيار رؤيت
۲۲۵	 نمودار خيار رؤيت
۲۲۶	 هفتم: خيار غبن
۲۲۷	 هشتم: خيار عيب
۲۵۰	 نهم: خيار تدليس
۲۵۳	 دهم: خيار اشتراط
۲۶۴	 يازدهم: خيار شركت
۲۶۶	 دوازدهم: خيار تعذر تسليم
۲۶۸	 سيزدهم: خيار تبعض صفقه
۲۷۵	 چهاردهم: خيار تغليس
۲۷۶	 فصل دهم: در احكام
۲۷۶	 اول: نقد و نسيه
۲۸۹	 دوم: در قبض
۳۰۸	 سوم: آنچه كه داخل در مبيع است
۳۱۵	 چهارم: اختلاف خريدار و فروشنده
۳۲۲	 پنجم: اطلاق كيل و وزن
۳۲۶	 خاتمه: اقاله